

การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ:
เครื่องมือที่สนับสนุนการตัดสินใจใน
กระบวนการพัฒนา
(Overview of HIA)

ผศ.นพ.วิโรจน์ วรรณภีระ

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

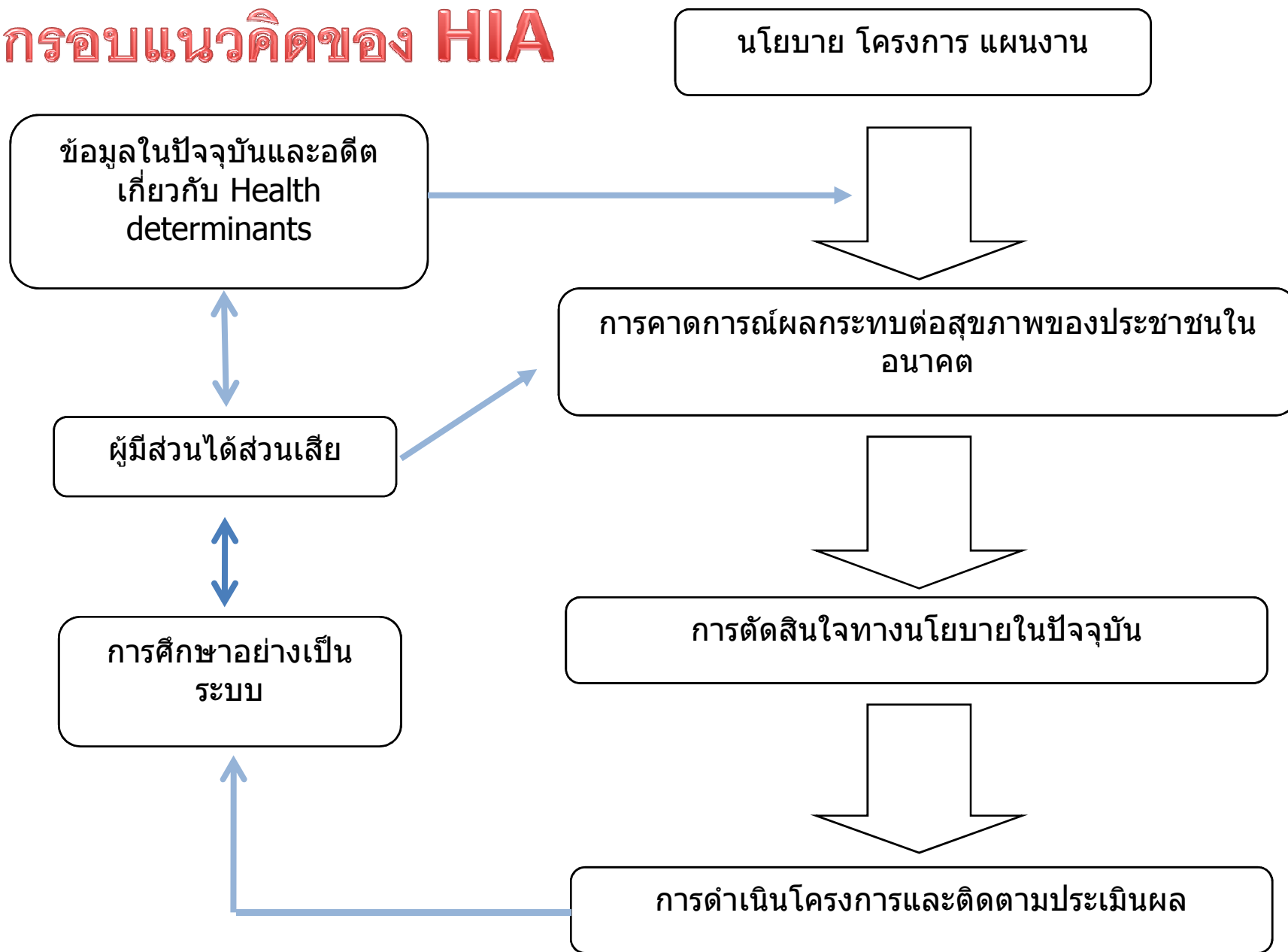
กรอบการนำเสนอ

- สถานการณ์และความจำเป็น
- วงจรภัยพิบัติและการรับมือ
- นิยามของ HIA
- ขั้นตอนการทำ HIA
 - ขั้นตอนการคัดกรอง (Screening)
 - การกำหนดขอบเขต (Scoping)

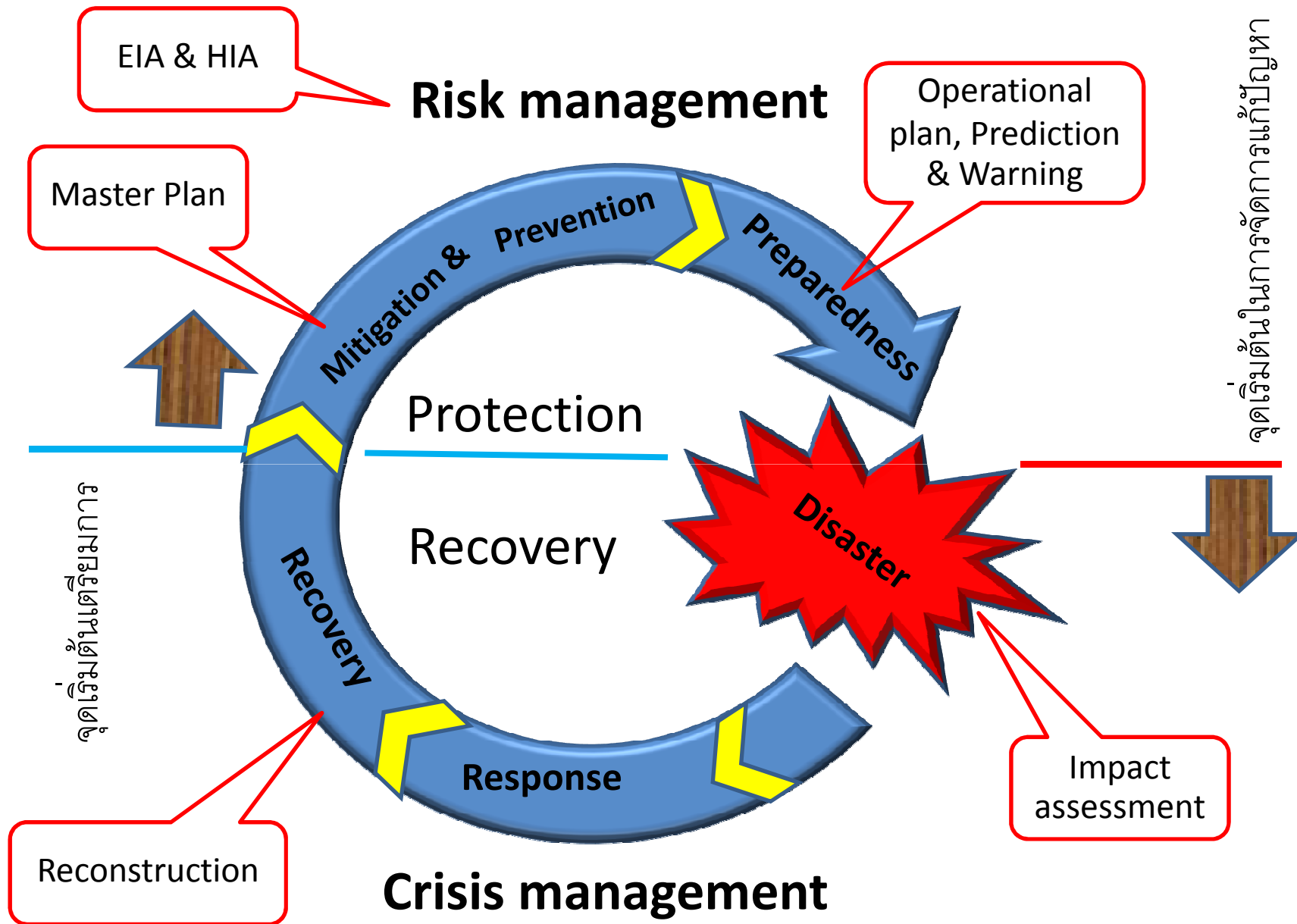
สถานการณ์และความจำเป็น

- เรือไททานิคล่ม (1912, 2455)
- โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ Chernobyl ระเบิด (1986, 2529)
- 9/11 World Trade Center (2001, 2544)
- แผ่นดินไหวและโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ Fukushima รั่ว (2554)
- มหาอุทกภัยในประเทศไทย (2554)
- โรงงาน BST ระเบิดที่ระยอง (5/5/2555)
- ภัยพิบัติครั้งต่อไปที่??????????

กรอบแนวคิดของ HIA

The 4 reactionary stages of emergency response (Disaster) cycle

Source: Modified from Ciottone, et al; 2006

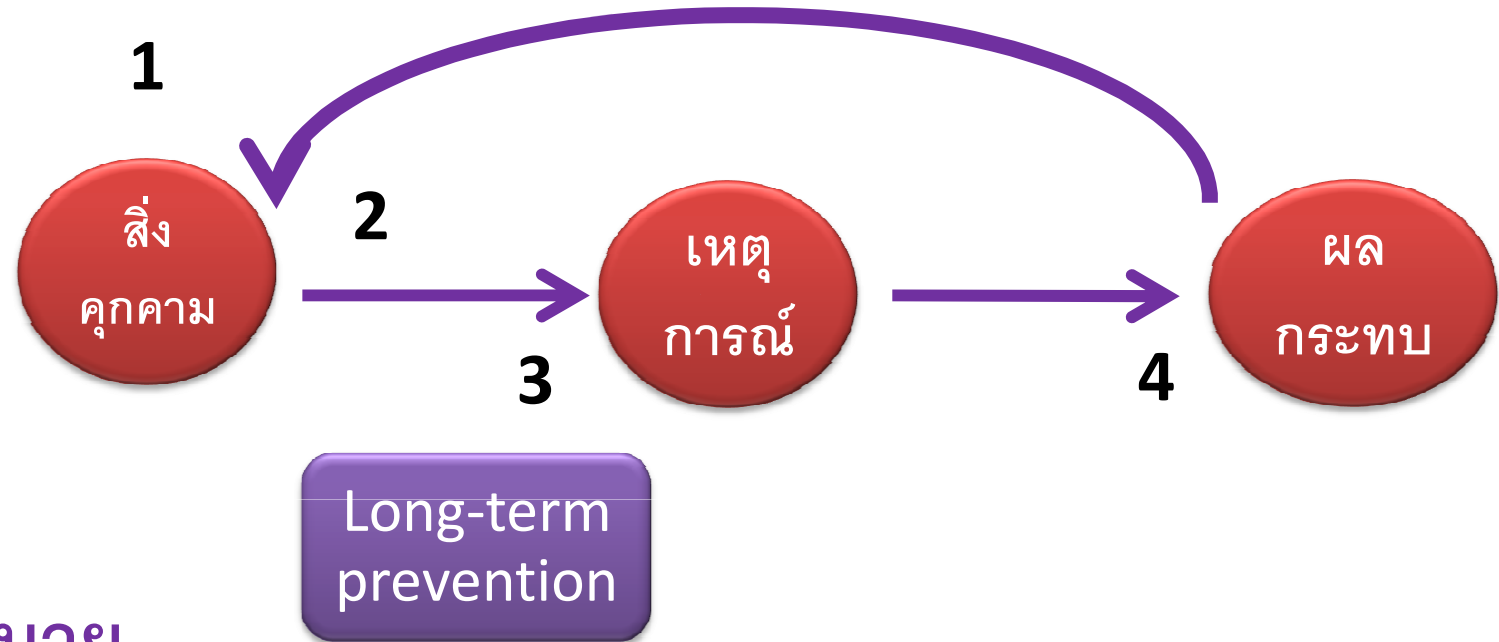
การเตรียมความพร้อมยามสงบ (Mitigation)

1. ค้นหาความเสี่ยง/สิ่งคุกคาม (Identifying major risks/Hazards) (เช่น ไฟไหม้ แก๊สรั่ว รถชน การบาดเจ็บขณะทำงาน ฯลฯ)

2. ลดหรือกำจัดความเสี่ยง (Reducing or eliminating risk) (เช่น สัญญาณฉุกเฉิน เตรียมไฟดับเพลิง จำกัดชั่วโมงทำงาน/ความเร็วรถ ฯลฯ)

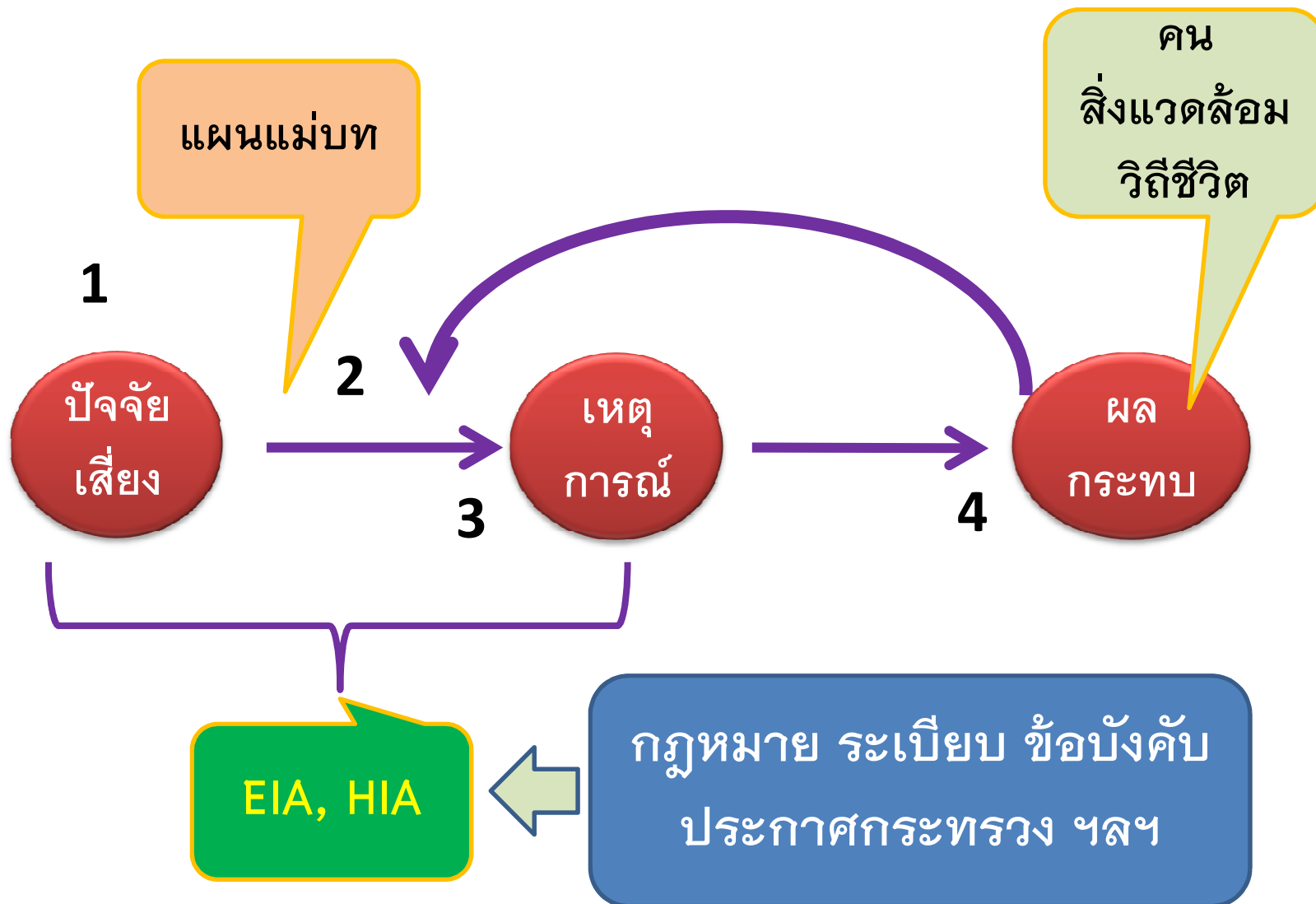
การเตรียมความพร้อมยามสงบ (Mitigation) (ต่อ)

จุดมุ่งหมาย

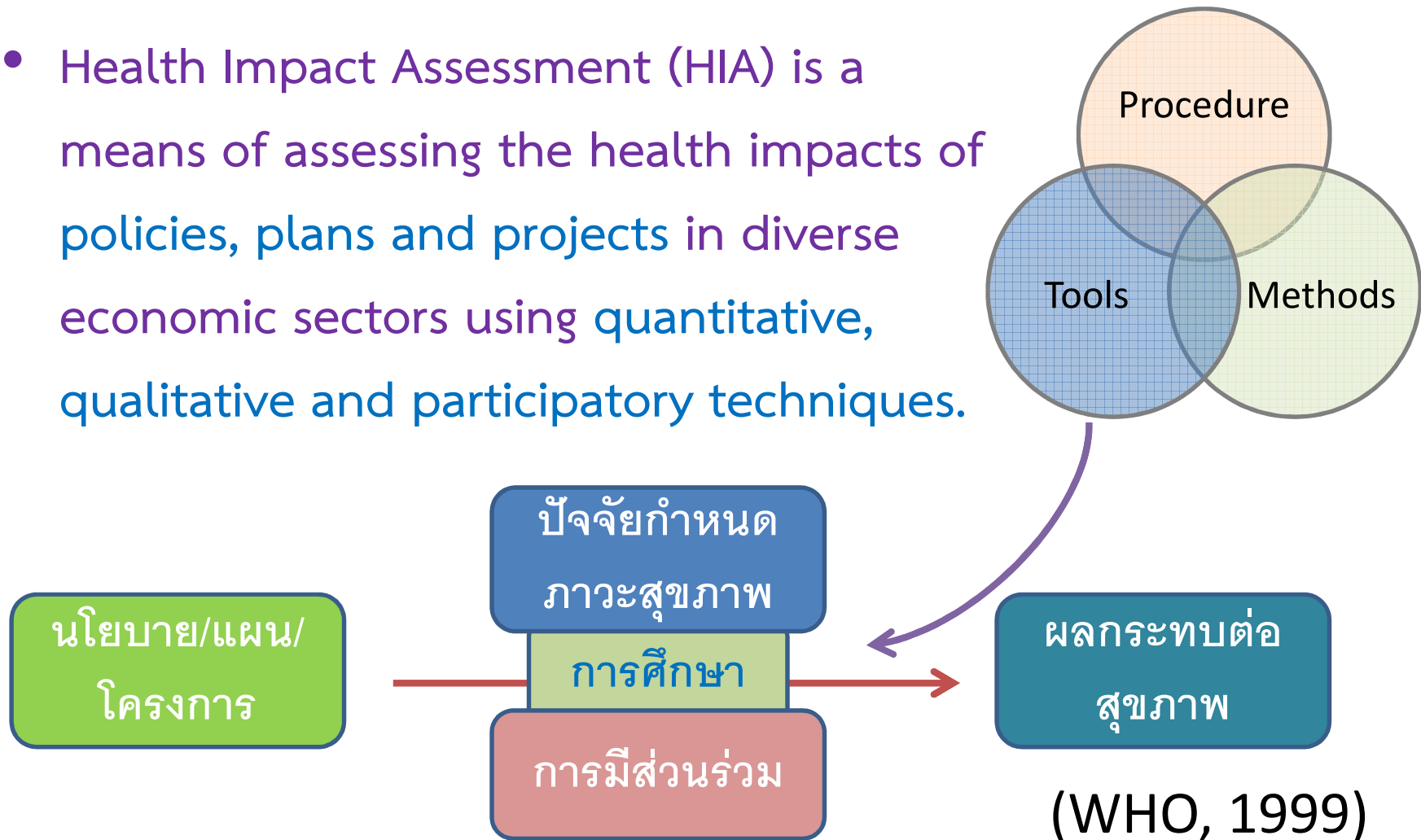
3. ป้องกันสิ่งคุกคาม (hazards) ไม่ให้กลายเป็นภัยพิบัติ (disasters/Emergency)
- 4 .ลดผลกระทบของการเกิดภัยพิบัติ

การเตรียมความพร้อมยามสงบ (Mitigation) (ต่อ)

WHAT IS HIA?

- Health Impact Assessment (HIA) is a means of assessing the health impacts of policies, plans and projects in diverse economic sectors using quantitative, qualitative and participatory techniques.

ขั้นตอนการทำ HIA

- กลั่นกรองว่าโครงการหรือนโยบายใดจะต้องทำ HIA (Screening)
- กำหนดขอบเขตว่าผลกระทบทางสุขภาพด้านใดที่ต้องถูกประเมิน (Scoping)
- ประเมินความเสี่ยงและการเกิดผลกระทบ (Assessing risks and benefits)
- ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับเปลี่ยนและป้องกันการเกิดผลกระทบในทางลบ (Developing recommendations)
- จัดทำรายงานเสนอแก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจหรืออนุมัติ (Reporting)
- ประเมินผลต่อและหลังตัดสินใจผล (Evaluating)

ขั้นตอนการทำ HIA (2)

ขั้นตอนการพัฒนา
โครงการ/นโยบาย

ขั้นตอนการ
ปฏิบัติตาม
โครงการ/
นโยบาย

1. กลั่นกรองว่าโครงการหรือนโยบายใดจะต้องทำ HIA (Screening)
2. กำหนดขอบเขตว่าผลกระทบทางสุขภาพด้านใดที่ต้องถูกประเมิน (Scoping)
3. ประเมินความเสี่ยงและการเกิดผลกระทบ (Appraisal)
4. จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเพื่อเสนอแก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจหรืออนุมัติ (Reporting)
5. ลงมือปฏิบัติเพื่อประเมินผลกระทบจริง (Monitoring)

WHO

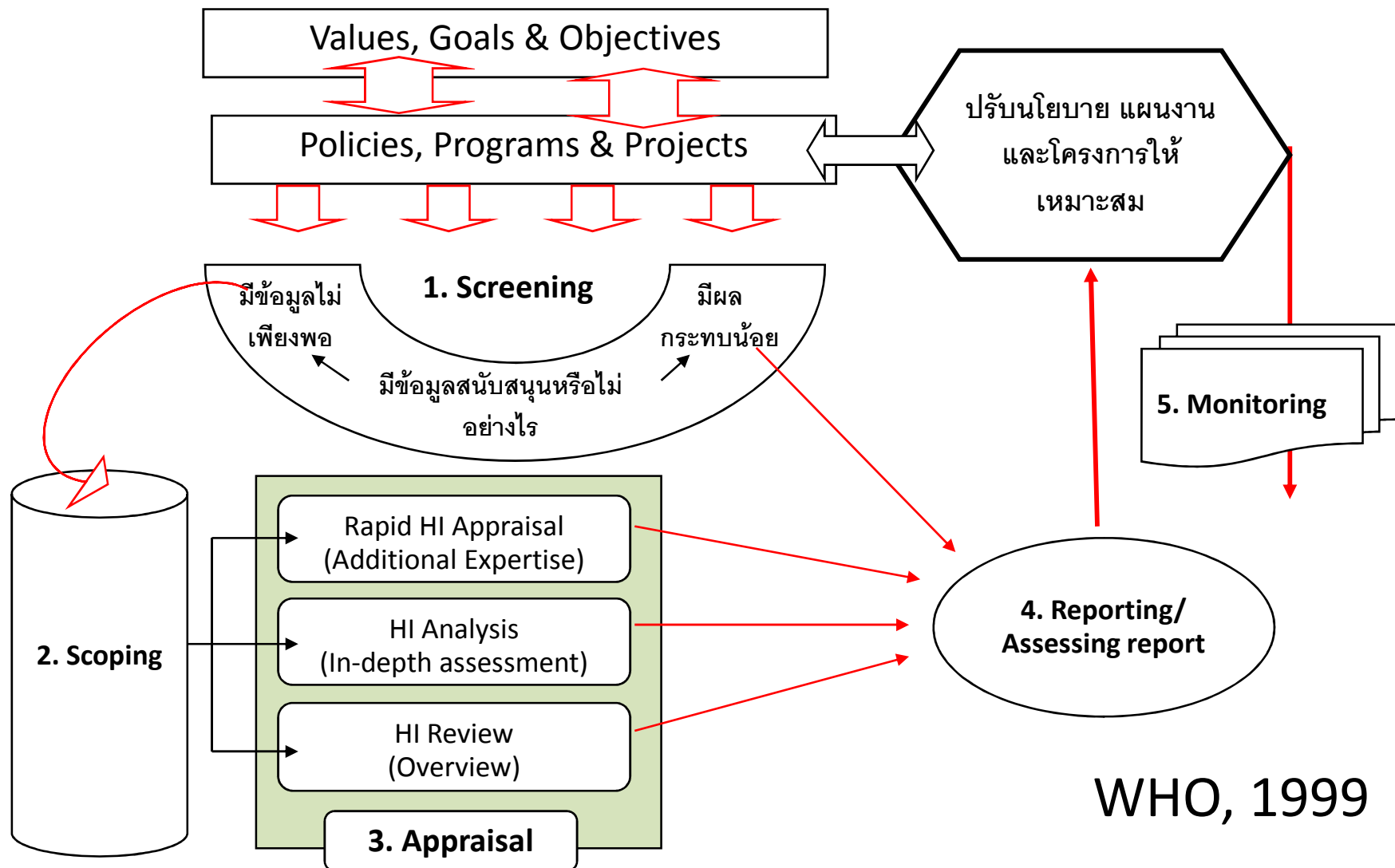
ขั้นตอนการทำ HIA (3)

1. การกลั่นกรองโครงการ (Screening)
2. การกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)
3. การประเมินผลกระทบ (Assessment)
 - การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน Baseline Information / Profiling
 - การประเมินและกำหนดความสำคัญ Determining Significance
 - การจัดทำรายงาน Reporting
4. การพิจารณารายงานและการตัดสินใจ (Review and Decision Making)
5. การติดตามตรวจสอบและการประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

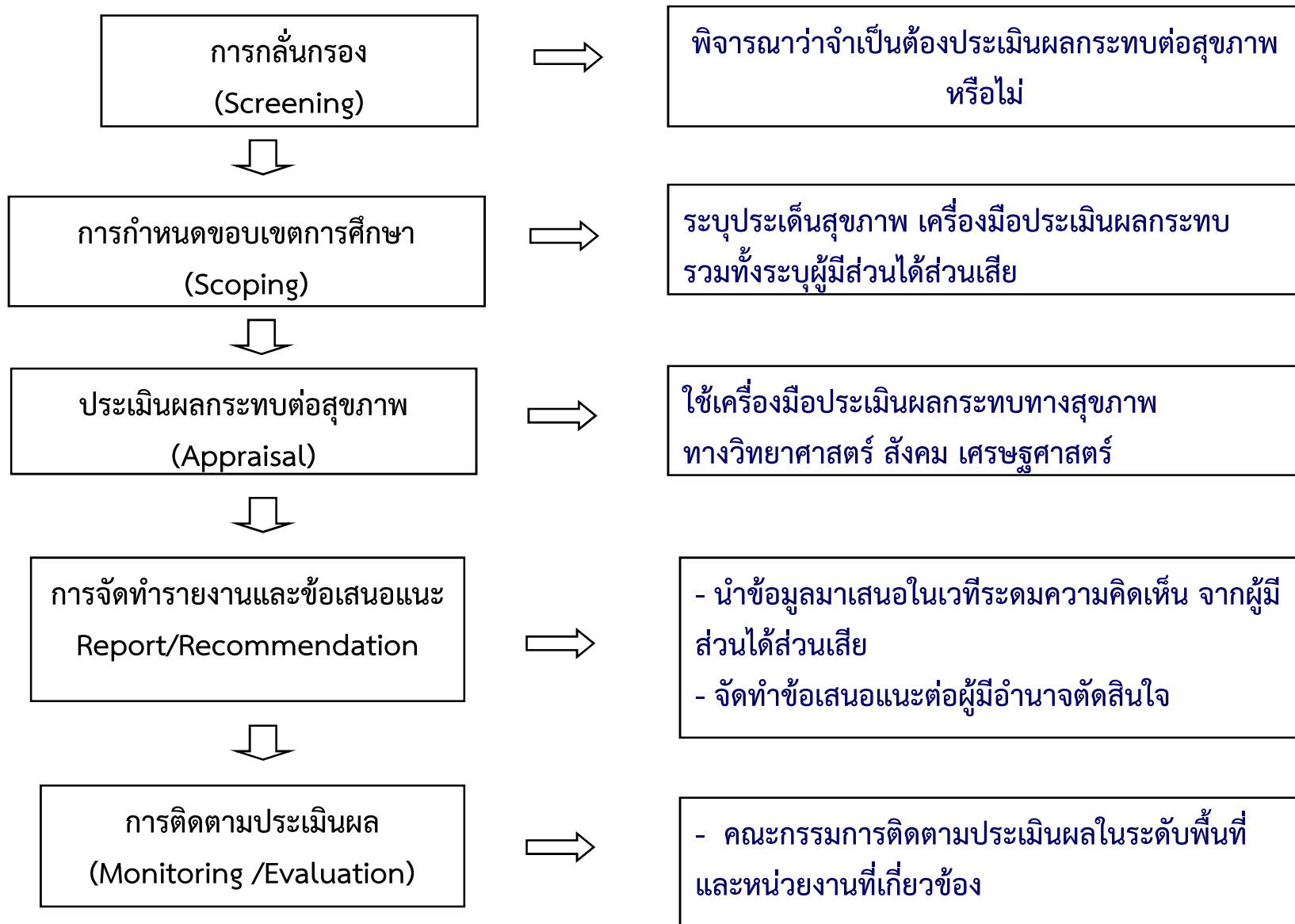
เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการหารือร่วมกับชุมชน
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สผ.

HIA: Processing framework

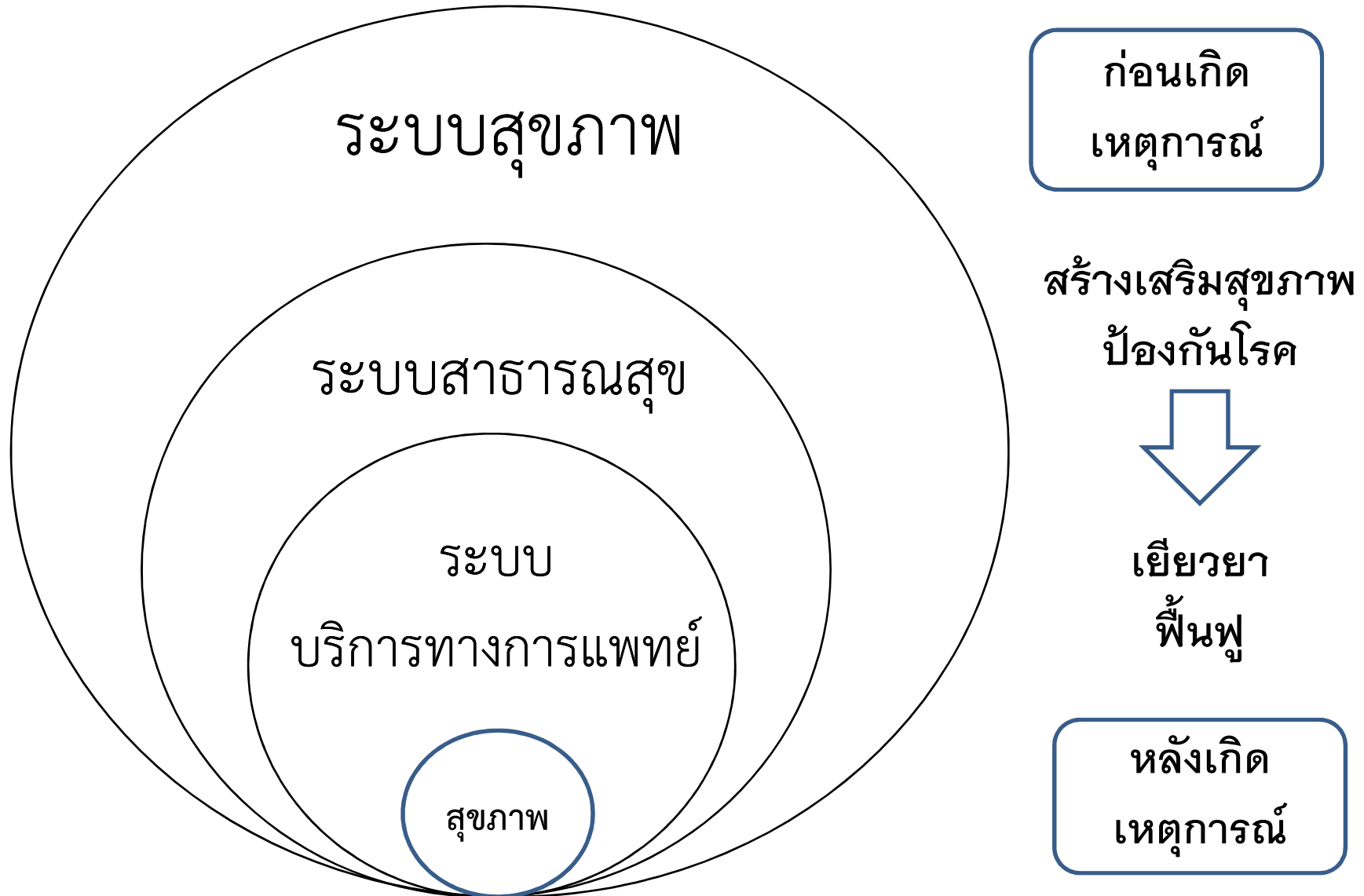

ขั้นตอนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

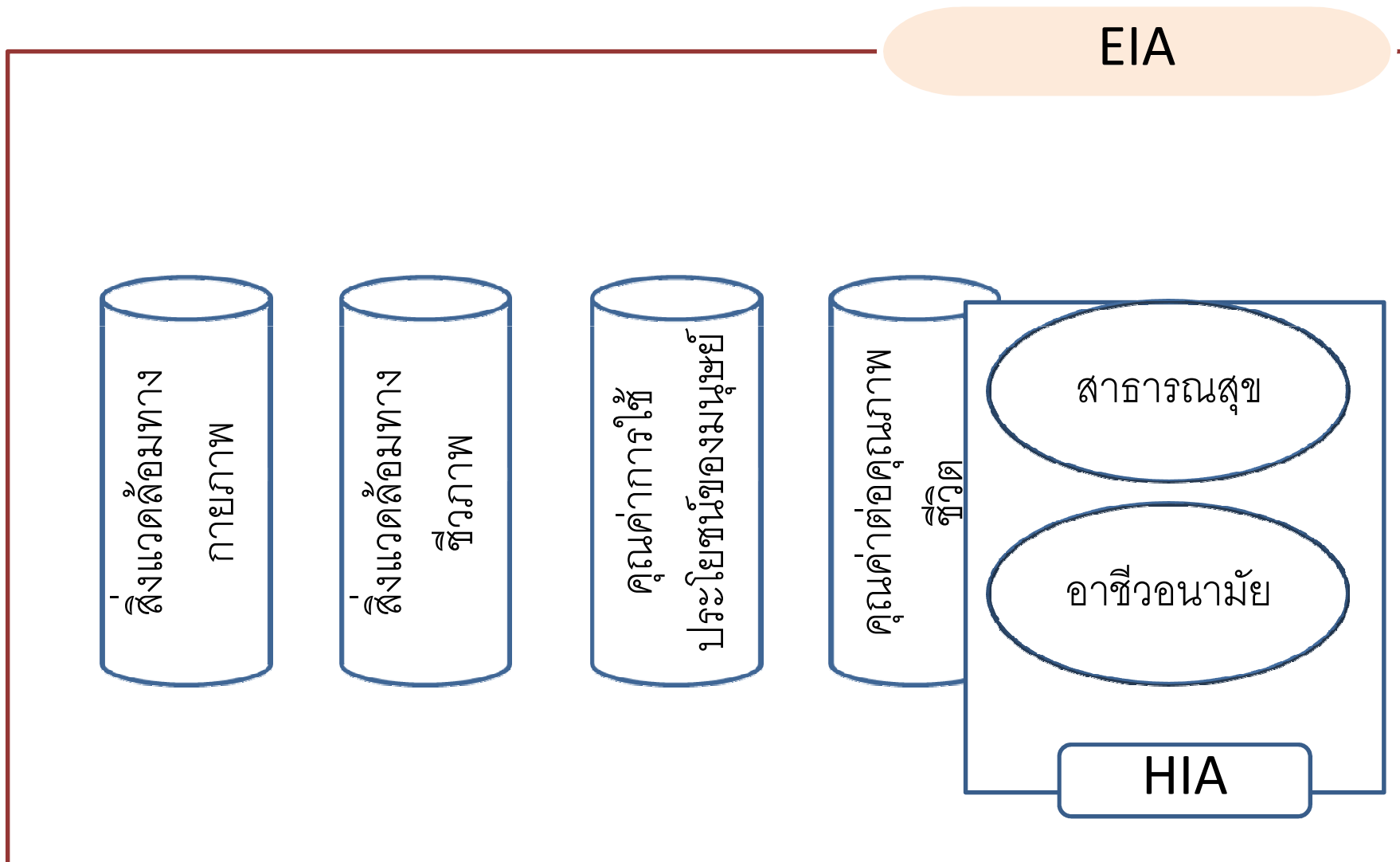

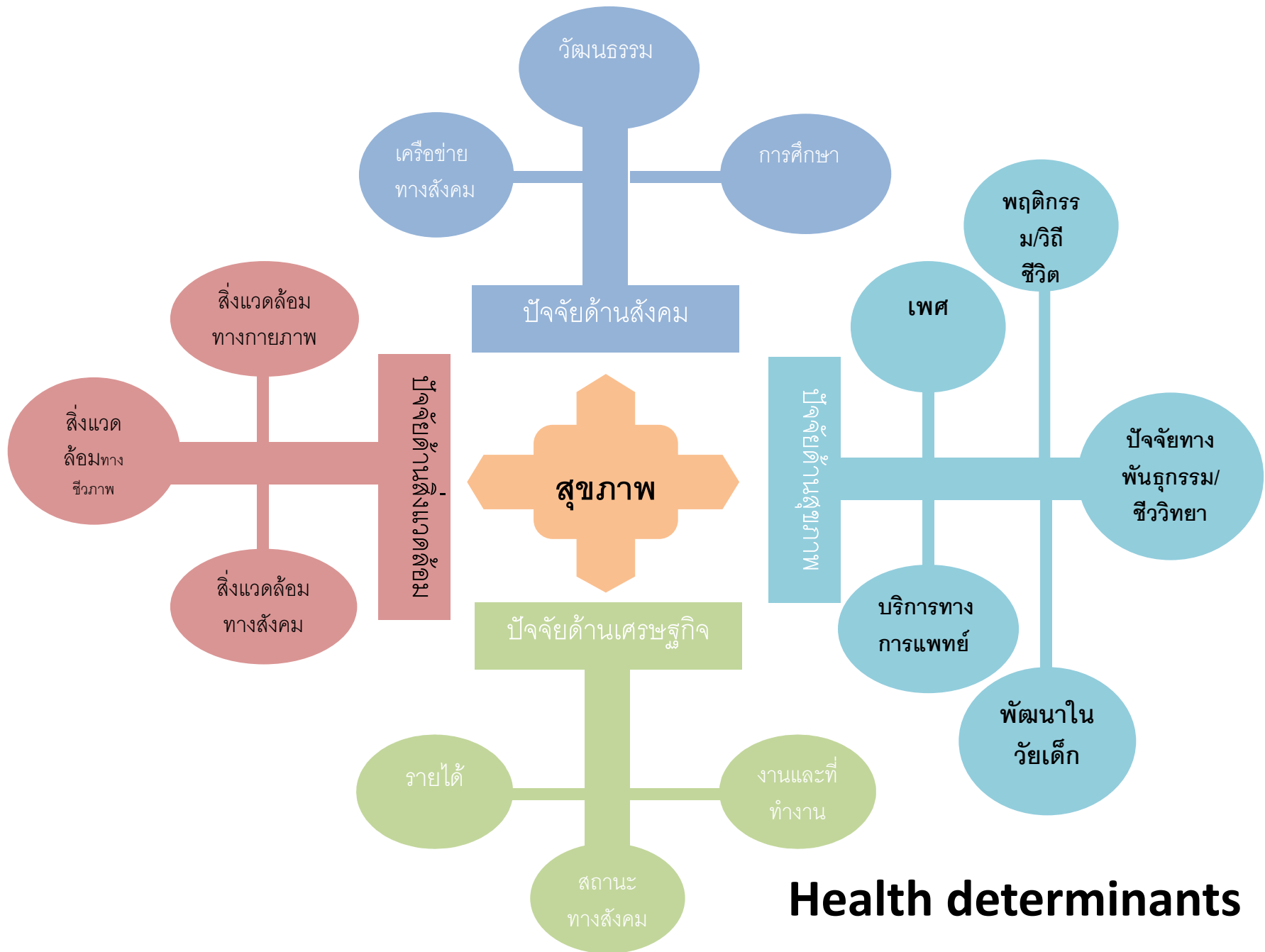
ที่มา: ธีชัช บุญญะการกุล

HIA และสุขภาพ/ระบบสุขภาพ

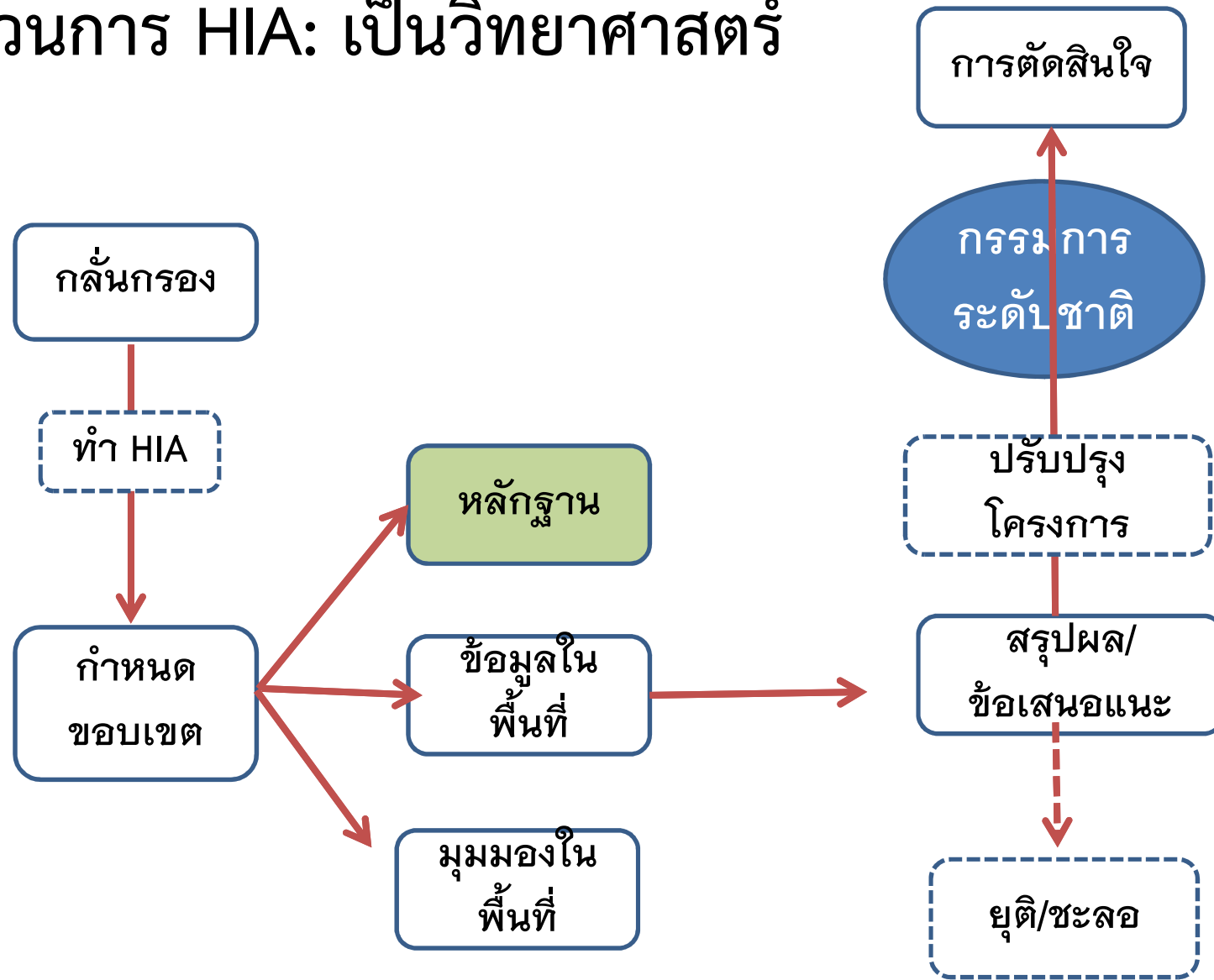

EIA and HIA

กระบวนการ HIA: เป็นวิทยาศาสตร์

Source: Mindell J, et al. J Epidemiol Community Health 2004;58:546–551

วิธีการศึกษา

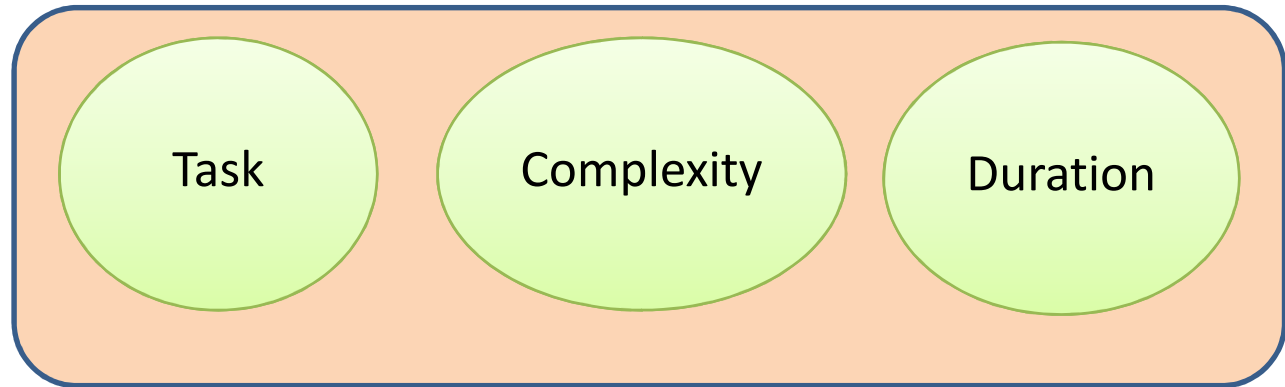
- การศึกษาเชิงระบาดวิทยา
- การประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม
- การประเมินโดยใช้การใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา (Tools)

- DESKTOP HIA
 - a short audit tool, the Preliminary Checklist;
- RAPID HIA
 - a structured participatory workshop
- INTERMEDIATE HIA
 - Threshold Analysis
 - Plan Review Checklists.

ชนิดของวิธีการทำ HIA

- Desktop HIAs
- Rapid HIAs
 - Workshop
 - Small-scale
 - Low-cost investigations,
- Intermediate
- Comprehensive HIAs
 - *New primary data collection*
 - Longer than a year to complete
 - Require substantially more resources

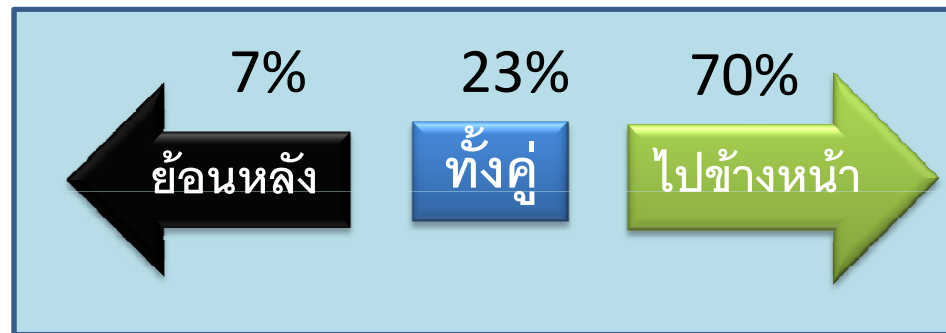
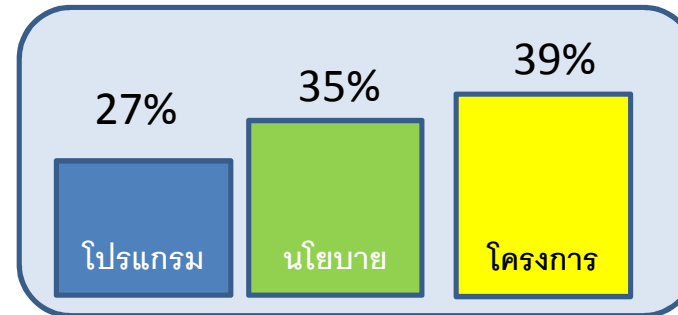

ชนิดของ HIA

- **Rapid**
 - มีกระบวนการสืบค้นอย่างย่อและมุ่งไปที่ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพที่ชัดเจน
 - ใช้ข้อมูลข่าวสารจากผู้เชี่ยวชาญ ความรู้หรือข้อมูลวิจัยที่เกี่ยวกับ HIA ที่มีอยู่เดิม
- **Intermediate**
 - ขยายขอบเขตไปยังปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ (Potential factors)
 - ใช้ข้อมูลวิจัยที่เกี่ยวกับ HIA ที่ได้จากชุมชนอื่นหรือที่คล้ายกัน (ที่มีอยู่เดิม)
- **Comprehensive HIA**
 - ใช้ข้อมูลเดิมร่วมกับข้อมูลที่ศึกษาใหม่ในการประเมินผลกระทบ
 - ใช้ชุมชนเป็นฐานในการประเมินผล

การเลือกใช้ชนิดของวิธีการทำ HIA (UK)

- Rapid HIAs 42%
- Intermediate 33%
- Comprehensive HIAs 25%

Rapid HIAs

- 1) กระบวนการ
- 2) การรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐาน
- 3) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 4) รายงานผลและนำไปปฏิบัติ

Rapid HIAs

1.กระบวนการ

- การกลั่นกรองและการกำหนดขอบเขต
- ผู้เกี่ยวข้อง (กรรมการ ประธาน ทีมงาน ผู้เข้าร่วมประชุม)
- เป้าหมาย บทบาท หน้าที่

Rapid HIAs

2.การรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐาน

- นโยบายและแผนที่มียู่เดิม
- ลักษณะประชากรและภูมิศาสตร์
- สืบหาข้อมูลจากผู้เคยได้รับผลกระทบ
- คาดคะเนผลกระทบและลำดับความสำคัญ
- พัฒนาทางเลือก (แผนและโครงการ)
- คัดเลือกข้อมูลเพื่อนำเข้าสู่ที่ประชุม

Rapid HIAs

3.การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

- กำหนดวาระที่เหมาะสม
- กำหนดกิจกรรมที่สำคัญ
- เชิญผู้เข้าร่วมประชุม
- แจกจ่ายข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 2
- ดำเนินการประชุม
 - การตั้งคำถามเกี่ยวกับแผนหรือโครงการ
 - SWOT analysis

Rapid HIAs

4. รายงานผลและนำไปปฏิบัติ

- สรุปผลการประชุม
- นำผลไปปรับปรุงแผนหรือโครงการ
- ประเมินกระบวนการ

ตัวอย่าง การเขียนรายงาน

- บทนำ
- วิธีการ
- ผลลัพธ์
- ทดสอบข้อเสนอแนะ
- การติดตามและประเมิน
- ภาคผนวก

Tools

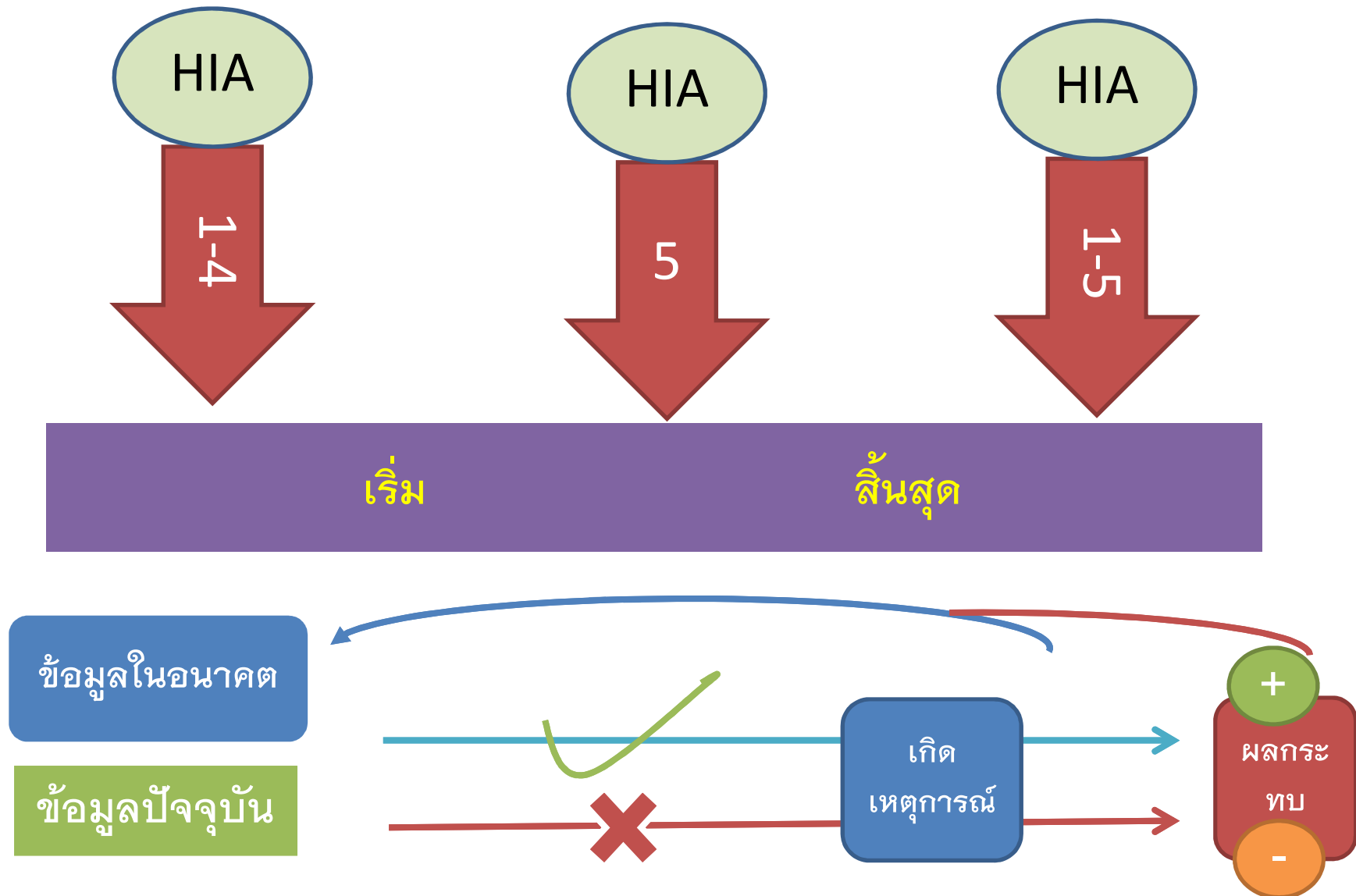
- การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment)
- การวิเคราะห์ความคุ้มค่า (Cost-benefit analysis)

เครื่องมือที่เหมาะสมในการวัดผลกระทบต่อสุขภาพ

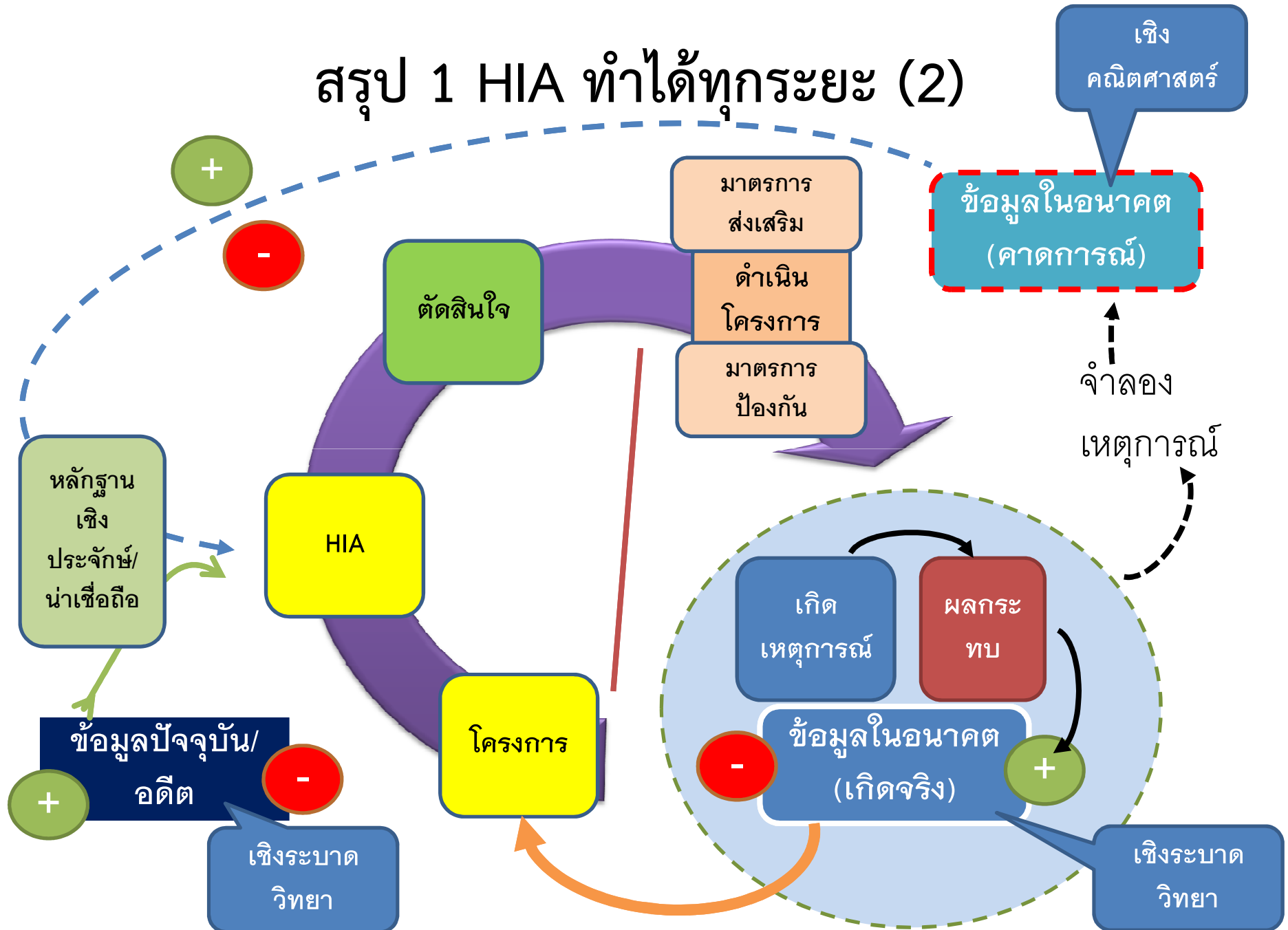
เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

- **เครื่องมือทางสังคม** เช่น การใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ จัดประชุม
กลุ่มย่อย เวทีประชาคม การสำรวจความพึงพอใจ
- **เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์** เช่น การศึกษาและวิเคราะห์ถึงต้นทุน-
กำไร (Cost-benefit analysis)
- **เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์** เช่น การวัดคุณภาพของดิน น้ำ อากาศ
ที่สามารถขอข้อมูลได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ
- **เครื่องมือทางการแพทย์** เช่น การตรวจร่างกาย/จิตใจ
- **เครื่องมือทางระบาดวิทยา** เช่น Epidemiology model หรือ
DALYs model

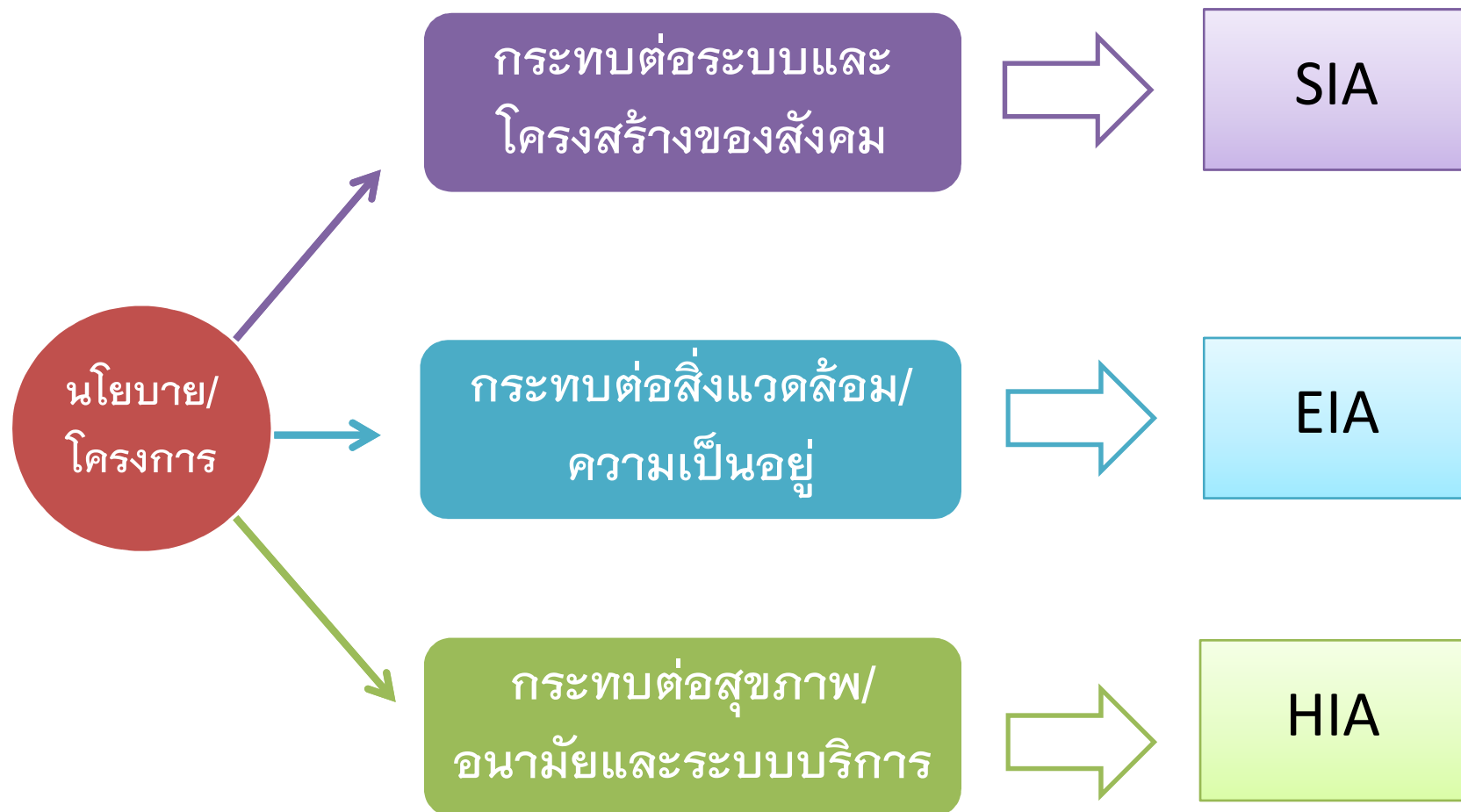
สรุป 1 HIA ทำได้ทุกระยะ

สรุป 1 HIA ทำได้ทุกระยะ (2)

สรุป 2 HIA มีความสำคัญเท่าเทียมกับ SIA, EIA

สรุป 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำ HIA

- ความร่วมมือร่วมมือในการทำงาน
- การมีส่วนร่วมของชุมชน
- ข้อมูลพื้นฐานของประชากรที่เป็นระบบ
- ชุมชนได้รับการพัฒนาหรือยกระดับ
- กลยุทธ์ที่เกิดจากการมีเป้าหมายร่วมกัน
- สมรรถนะ (เวลาและแหล่งสนับสนุน)

Northern & Yorkshire Public Health Observatory. An overview of health impact assessment; 2001.

แหล่งอ้างอิงและศึกษาเพิ่มเติม

- เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. 2551.
- WHO. Health Impact Assessment
<http://www.who.int/entity/hia/en/>
- CDC. Health Impact Assessment.
<http://www.cdc.gov/healthyplaces/hia.htm>
- National Academy of Sciences. Improving Health in the United States The Role of Health Impact Assessment (2011).
- NHS. Deciding if a health impact assessment is required (screening for HIA).